

Микола Й. Малік*

ІНСТИТУЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ АГРАРНИХ КОМПАНІЙ В УМОВАХ ІНТЕГРАЦІЇ ДО МІЖНАРОДНИХ РИНКІВ КАПІТАЛУ

У статті досліджено теоретичні та прикладні аспекти інституційного забезпечення фінансової трансформації аграрних компаній в умовах інтеграції до міжнародних ринків капіталу. Обґрунтовано, що в умовах глобалізації світової економіки, посилення конкуренції за інвестиційні ресурси та зростання вимог до прозорості бізнесу ефективна інтеграція аграрних компаній до міжнародних ринків капіталу потребує формування сучасного інституційного середовища, здатного забезпечити адаптацію підприємств до міжнародних стандартів ведення бізнесу.

Розкрито сутність інституційного забезпечення фінансової трансформації аграрних компаній як сукупності формальних і неформальних інститутів, механізмів, організаційних структур та інструментів, спрямованих на створення сприятливих умов для залучення міжнародного інвестиційного капіталу. Визначено, що ключовими складовими інституційного забезпечення виступають регуляторно-правові, корпоративні, фінансово-інвестиційні, ESG та цифрові інструменти.

Систематизовано основні інституційні інструменти фінансової трансформації аграрних компаній та розкрито їх роль у підвищенні інвестиційної привабливості, забезпеченні фінансової стійкості, удосконаленні корпоративного управління, впровадженні принципів сталого розвитку та цифровізації бізнес-процесів. Доведено, що комплексне використання зазначених інструментів сприяє зниженню інформаційної асиметрії, підвищенню рівня довіри інвесторів і формуванню конкурентних переваг аграрних компаній на глобальному ринку капіталу.

За результатами дослідження розроблено інституційну модель забезпечення фінансової трансформації аграрних компаній, яка узагальнює ключові інституційні блоки, інструменти їх реалізації та результати впливу на процес інтеграції підприємств до міжнародних ринків капіталу. Практичне значення запропонованої моделі полягає у можливості її використання для формування стратегій фінансової трансформації аграрних компаній, підвищення їх інвестиційної привабливості та забезпечення ефективної інтеграції до міжнародного фінансового простору.

Ключові слова: інституційне забезпечення, фінансова трансформація, аграрні компанії, міжнародні ринки капіталу, корпоративне управління, інвестиційна привабливість, ESG, цифровізація, інституційне середовище.

Табл. 1. Літ. 21.

DOI: 10.32752/1993-6788-2026-1-296-666-678

** <https://orcid.org/0000-0001-9198-4460>*

Mykola Malik

INSTITUTIONAL FRAMEWORK FOR THE FINANCIAL TRANSFORMATION OF AGRICULTURAL COMPANIES IN THE CONTEXT OF INTEGRATION INTO INTERNATIONAL CAPITAL MARKETS

The article examines the theoretical and applied aspects of institutional support for the financial transformation of agricultural companies in the context of integration into international capital markets. It is substantiated that under the conditions of globalization of the world economy,

* National Scientific Centre "Institute of Agrarian Economics", Kyiv, Ukraine.

increasing competition for investment resources, and growing requirements for business transparency, the effective integration of agricultural companies into international capital markets requires the formation of a modern institutional environment capable of ensuring the adaptation of enterprises to international business standards.

The essence of institutional support for the financial transformation of agricultural companies is revealed as a set of formal and informal institutions, mechanisms, organizational structures, and instruments aimed at creating favorable conditions for attracting international investment capital. It is determined that the key components of institutional support include regulatory and legal, corporate, financial and investment, ESG, and digital instruments.

The main institutional instruments of the financial transformation of agricultural companies are systematized, and their role in increasing investment attractiveness, ensuring financial sustainability, improving corporate governance, implementing sustainable development principles, and digitalizing business processes is disclosed. It is proved that the integrated application of these instruments contributes to reducing information asymmetry, increasing investor confidence, and creating competitive advantages for agricultural companies in the global capital market.

Based on the research findings, an institutional model for supporting the financial transformation of agricultural companies has been developed. The model summarizes the key institutional blocks, implementation instruments, and expected outcomes of their influence on the process of integrating enterprises into international capital markets. The practical significance of the proposed model lies in the possibility of its application for developing financial transformation strategies for agricultural companies, enhancing their investment attractiveness, and ensuring effective integration into the international financial environment.

Keywords: institutional support, financial transformation, agricultural companies, international capital markets, corporate governance, investment attractiveness, ESG, digitalization, institutional environment.

Peer-reviewed, approved and placed: 17.02.2026

Постановка проблеми. Сучасний розвиток аграрного сектору економіки України відбувається в умовах посилення глобалізаційних процесів, інтеграції до світового економічного простору та зростання конкуренції за міжнародні інвестиційні ресурси. За таких умов забезпечення сталого розвитку аграрних компаній значною мірою залежить від їх здатності адаптуватися до вимог міжнародних ринків капіталу, залучати довгострокові фінансові ресурси та формувати сучасну фінансову архітектуру, орієнтовану на міжнародні стандарти ведення бізнесу.

Водночас інтеграція аграрних компаній до міжнародних ринків капіталу супроводжується низкою проблем, серед яких недостатній рівень розвитку корпоративного управління, недосконалість регуляторно-правового забезпечення, обмеженість доступу до інвестиційних ресурсів, недостатня прозорість діяльності підприємств, низький рівень впровадження ESG-підходів та цифрових технологій. Зазначені проблеми стримують процес фінансової трансформації аграрних компаній, знижують їх інвестиційну привабливість та обмежують можливості ефективної інтеграції до глобального фінансового простору.

Особливої актуальності набуває формування ефективної системи інституційного забезпечення фінансової трансформації аграрних компаній, яка б поєднувала регуляторно-правові, корпоративні, фінансово-інвестиційні, ESG та цифрові інструменти, забезпечуючи узгодження

інтересів основних стейкхолдерів та створення сприятливого інституційного середовища для залучення міжнародного інвестиційного капіталу.

У зв'язку з цим виникає необхідність поглиблення теоретичних положень та розроблення концептуальних підходів до формування інституційного забезпечення фінансової трансформації аграрних компаній в умовах інтеграції до міжнародних ринків капіталу, що й зумовлює актуальність теми дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика інституційного забезпечення фінансової трансформації аграрних компаній перебуває на перетині досліджень інституційної економіки, корпоративного управління, фінансового менеджменту, інвестиційної діяльності, ESG-трансформації та цифровізації бізнес-процесів.

Теоретичні засади інституційного розвитку економічних систем та аграрного сектору розкрито у працях В.С. Ніценка, М. Й. Маліка, О. Г. Шпикуляка, О. Ю. Лузана та В. А. Мамчура. У їхніх дослідженнях обґрунтовано роль інститутів та інституцій у формуванні ефективного середовища розвитку аграрного підприємництва, інтеграційних процесів та обліково-інформаційного забезпечення управління [9; 11; 12].

Питання корпоративного управління та збалансованості економічних інтересів досліджували Л. О. Птащенко, В. П. Круш, О. П. Кавчиш, А. В. Гречко, Ю. С. Чихачова, В.С. Ніценко та Л. Лещенко. Науковці акцентують увагу на важливості прозорості структури власності, захисту прав інвесторів, розвитку корпоративного контролю та підзвітності як передумов підвищення інвестиційної привабливості компаній [2–5].

Фінансово-інвестиційні аспекти трансформації підприємств висвітлено у працях П. Куцика, О. В. Заїки, В.С. Ніценка, А.Є. Данкевича, Н. О. Крихівської, Г. М. Чернишової та А. П. Гайдуцького. У цих роботах розкрито питання інтеграції економіки до глобального простору, розвитку фінансового механізму аграрних підприємств, оцінювання інвестиційної привабливості та формування умов для залучення капіталу [1; 6; 14–17].

Окремий напрям становлять дослідження ESG та цифрових інструментів. Д. С. Букреева, К. В. Денисенко, О. М. Яценко, О. А. Швиданенко, Г. О. Швиданенко й О. І. Маслак розглядають ESG-підходи, соціальну відповідальність і циркулярну економіку як чинники сталого розвитку бізнесу [8; 18; 19]. Водночас Г. Дергачова, Я. Колешня, О. М. Вакульчик, В. С. Брайко, Ю. Романишин, О. Лаба та К. Мацюк досліджують цифрову трансформацію, блокчейн-технології та цифрові інструменти як засоби підвищення прозорості, оперативності та якості управлінських рішень [7; 20; 21].

Водночас, незважаючи на значний науковий доробок, недостатньо дослідженими залишаються питання комплексного поєднання регуляторно-правових, корпоративних, фінансово-інвестиційних, ESG та цифрових інструментів у єдиній системі інституційного забезпечення фінансової трансформації аграрних компаній в умовах інтеграції до міжнародних ринків капіталу.

Метою статті є обґрунтування теоретичних засад та розроблення інституційної моделі забезпечення фінансової трансформації аграрних

компаній в умовах інтеграції до міжнародних ринків капіталу на основі систематизації регуляторно-правових, корпоративних, фінансово-інвестиційних, ESG та цифрових інструментів.

Основні результати дослідження. Фінансова трансформація аграрних компаній в умовах інтеграції до міжнародних ринків капіталу є складним багаторівневим процесом, який передбачає не лише зміну фінансової архітектури підприємства, а й адаптацію всієї системи управління до вимог глобального економічного середовища. В умовах зростання конкуренції за міжнародні інвестиційні ресурси, посилення вимог до корпоративної прозорості та поширення міжнародних стандартів ведення бізнесу ефективність такого процесу значною мірою визначається якістю інституційного середовища, що формує правила, норми, механізми та стимули функціонування суб'єктів господарювання.

У сучасній економічній науці інституційне середовище розглядається як сукупність формальних і неформальних інститутів, які регламентують економічну поведінку суб'єктів господарювання, забезпечують координацію економічних відносин та сприяють зниженню трансакційних витрат. Формальні інститути охоплюють законодавчо-нормативну базу, стандарти корпоративного управління, правила функціонування фінансових ринків, міжнародні стандарти фінансової звітності та вимоги до розкриття інформації. Неформальні інститути включають ділову культуру, традиції ведення бізнесу, рівень довіри між учасниками ринку, корпоративну етику та соціальну відповідальність бізнесу. Саме поєднання формальних і неформальних інститутів формує інституційну архітектуру функціонування компаній та визначає можливості їх доступу до міжнародного капіталу.

У контексті фінансової трансформації аграрних компаній інституційне середовище визначає умови доступу підприємств до фінансових ресурсів, рівень захисту прав інвесторів, прозорість корпоративного управління, ступінь розвитку фінансової інфраструктури та рівень довіри між учасниками ринку. Відповідно, інституційне забезпечення фінансової трансформації доцільно розглядати як сукупність взаємопов'язаних інститутів, механізмів, організаційних структур та регуляторних інструментів, спрямованих на формування сприятливого середовища для залучення інвестиційного капіталу та забезпечення сталого розвитку аграрних компаній.

Важливу роль у формуванні інституційного середовища відіграють регуляторно-правові інститути, які визначають правила функціонування ринків капіталу, порядок залучення фінансових ресурсів та механізми державного регулювання економіки. Як зазначає П. Куцик, інтеграція економіки України до глобального господарського простору потребує адаптації національних економічних інститутів до міжнародних стандартів та забезпечення належного рівня інституційної підтримки економічних процесів [1]. За таких умов ефективність фінансової трансформації аграрних компаній безпосередньо залежить від гармонізації національного законодавства із міжнародними вимогами функціонування фінансових ринків, впровадження міжнародних стандартів фінансової звітності та удосконалення механізмів державного регулювання.

Однією з ключових складових інституційного забезпечення виступає система корпоративного управління. Корпоративне управління формує механізми взаємодії між власниками, менеджментом, інвесторами та іншими стейкхолдерами, забезпечуючи узгодження економічних інтересів та підвищення ефективності функціонування компанії. Л. О. Птащенко підкреслює, що збалансованість економічних інтересів учасників корпоративних відносин є необхідною передумовою реалізації стратегічних цілей підприємства та забезпечення його сталого розвитку [2]. Водночас В.С. Ніценко зазначає, що ефективна модель корпоративного управління сприяє підвищенню ринкової вартості компанії, мінімізації агентських конфліктів та зміцненню довіри інвесторів [3].

Сучасні міжнародні ринки капіталу висувають підвищені вимоги до якості корпоративного управління, незалежності наглядових органів, захисту прав міноритарних акціонерів та прозорості прийняття управлінських рішень. У зв'язку з цим корпоративне управління трансформується із внутрішньоорганізаційного механізму управління у важливий інституційний інструмент забезпечення інвестиційної привабливості аграрних компаній.

Особливого значення в умовах інтеграції аграрних компаній до міжнародних ринків капіталу набуває інституційне забезпечення інформаційної прозорості. С. А. Румянцев наголошує, що сучасна модель корпоративного управління повинна базуватися на принципах відкритості, підзвітності та захисту прав інвесторів, оскільки саме інформаційна прозорість формує довіру до компанії та сприяє залученню інвестиційного капіталу [4]. Подібної позиції дотримується і Л. Лещенко, яка зазначає, що якість корпоративного середовища та рівень інформаційного розкриття безпосередньо впливають на фінансові результати діяльності корпорацій та їх інвестиційну привабливість [5].

Важливою складовою інституційного середовища є фінансові інститути, зокрема банківська система, фондові біржі, інституційні інвестори, міжнародні фінансові організації, рейтингові агентства, аудиторські компанії та інші елементи фінансової інфраструктури. Саме зазначені інститути забезпечують мобілізацію та перерозподіл фінансових ресурсів, сприяють диверсифікації джерел фінансування та формують передумови для інтеграції аграрних компаній до глобального фінансового простору. У свою чергу, розвиток фінансового механізму підприємств, на думку О. В. Заїки, виступає необхідною умовою забезпечення фінансової стійкості, інвестиційної активності та довгострокового економічного розвитку аграрного сектору [6].

Сучасний етап розвитку світової економіки характеризується посиленням ролі цифрових інститутів та інститутів сталого розвитку. У працях Г. Дергачової та Я. Колешні доведено, що цифрова трансформація бізнесу сприяє підвищенню ефективності фінансового менеджменту, прискорює обмін інформацією, забезпечує автоматизацію бізнес-процесів та прозорість фінансових операцій [7]. Цифровізація змінює традиційні механізми взаємодії між учасниками фінансових ринків та формує нові інституційні механізми залучення інвестиційного капіталу.

Поряд із цифровізацією вагомим значенням набувають ESG-інститути, що відображають екологічні, соціальні та управлінські аспекти діяльності

компаній. О. І. Маслак та співавтори наголошують, що впровадження ESG-принципів стає одним із ключових інституційних чинників забезпечення стійкості бізнесу, підвищення його репутації та довгострокової конкурентоспроможності [8]. Для міжнародних інвесторів відповідність ESG-вимогам дедалі частіше виступає обов'язковою умовою прийняття інвестиційних рішень.

Таким чином, інституційне середовище виступає фундаментальною основою фінансової трансформації аграрних компаній, оскільки визначає правила функціонування економічних суб'єктів, формує механізми взаємодії між учасниками фінансових ринків та забезпечує умови для залучення міжнародного інвестиційного капіталу. Рівень розвитку інституційного середовища безпосередньо впливає на інвестиційну привабливість аграрних компаній, ефективність їх фінансової діяльності та здатність інтегруватися до міжнародних ринків капіталу. У зв'язку з цим формування ефективної системи інституційного забезпечення слід розглядати як один із пріоритетних напрямів фінансової трансформації аграрних компаній в умовах глобалізації світової економіки.

Регуляторно-правові інструменти є базовою складовою інституційного забезпечення фінансової трансформації аграрних компаній, оскільки саме вони визначають правила функціонування суб'єктів господарювання, формують умови доступу до фінансових ресурсів та забезпечують інтеграцію підприємств у міжнародний економічний простір. У сучасних умовах глобалізації та посилення інтеграційних процесів ефективність фінансової трансформації аграрних компаній значною мірою залежить від рівня розвитку інституційного середовища та ступеня його відповідності міжнародним стандартам [9].

З позицій інституціональної теорії бухгалтерського обліку регуляторно-правові інструменти слід розглядати як сукупність формальних норм, правил та механізмів, що регламентують порядок формування, розкриття та використання обліково-аналітичної інформації. Як зазначено в [9], сучасний бухгалтерський облік функціонує як важливий соціально-економічний інститут, розвиток якого повинен відповідати трансформаційним процесам економіки та інформаційним потребам стейкхолдерів. У зв'язку з цим фінансова трансформація аграрних компаній потребує удосконалення нормативно-правового забезпечення обліку, звітності та корпоративного управління відповідно до міжнародних вимог.

Важливим напрямом регуляторно-правової трансформації є імплементація міжнародних стандартів фінансової звітності (IFRS), міжнародних стандартів сталого розвитку та принципів інтегрованої звітності. Використання зазначених інструментів забезпечує порівнюваність фінансової інформації, підвищує її прозорість та сприяє формуванню довіри з боку міжнародних інвесторів. На думку М. Проданчука, Я. Бездушної, А. Михалківа, Н. Шевчук та О. Попової, розвиток інтегрованої звітності сприяє формуванню збалансованої системи управлінських показників та створює інформаційне підґрунтя для прийняття стратегічних управлінських рішень [10].

Водночас інституційне забезпечення фінансової трансформації аграрних компаній не обмежується лише нормативно-правовими механізмами. М. Й. Малік, О. Г. Шпикуляк та О. Ю. Лузан зазначають, що розвиток інтеграційних процесів в аграрній сфері безпосередньо залежить від ефективності функціонування інститутів та інституцій, які формують умови економічної взаємодії, координації інтересів учасників ринку та забезпечення їх економічної поведінки [11]. Саме тому регуляторно-правові інструменти повинні забезпечувати узгодження національних та міжнародних вимог до ведення бізнесу, корпоративного управління і розкриття інформації.

Особливого значення набуває інституціональна розбудова підприємницької діяльності аграрного сектору, яка передбачає формування сучасних механізмів державного регулювання, розвитку саморегульованих організацій, підтримки інноваційної діяльності та стимулювання інвестиційної активності. Як зазначає В. А. Мамчур, інституціональна модернізація аграрного підприємництва є необхідною передумовою підвищення конкурентоспроможності суб'єктів господарювання та їх адаптації до сучасних викликів глобального економічного середовища [12].

Таким чином, регуляторно-правові інструменти формують інституційну основу фінансової трансформації аграрних компаній, забезпечуючи гармонізацію національного законодавства з міжнародними вимогами, розвиток сучасної системи обліку і звітності, підвищення прозорості діяльності підприємств та створення сприятливих умов для їх інтеграції до міжнародних ринків капіталу.

Інструменти корпоративного управління є важливою складовою інституційного забезпечення фінансової трансформації аграрних компаній, оскільки спрямовані на забезпечення ефективної взаємодії між власниками, менеджментом, інвесторами та іншими стейкхолдерами. До основних інструментів корпоративного управління належать: формування ефективної структури власності, створення незалежних наглядових рад, запровадження систем внутрішнього контролю та аудиту, забезпечення прозорості розкриття інформації, впровадження комплаєнс-процедур та механізмів захисту прав інвесторів.

Як зазначає В. П. Круш, ефективно корпоративне управління сприяє зростанню ринкової вартості компанії, зниженню агентських конфліктів та підвищенню довіри інвесторів [13]. У свою чергу, В.С. Ніценко наголошує, що інформаційна відкритість, підзвітність та захист прав акціонерів є визначальними чинниками інтеграції компаній до міжнародних ринків капіталу [14]. Таким чином, удосконалення корпоративного управління формує інституційні передумови підвищення інвестиційної привабливості аграрних компаній.

Інвестиційні інструменти забезпечують мобілізацію фінансових ресурсів та формують економічні передумови інтеграції аграрних компаній до міжнародних ринків капіталу. До таких інструментів належать залучення прямих іноземних інвестицій, емісія корпоративних цінних паперів, IPO, використання механізмів проектного фінансування, венчурного капіталу, кредитних ресурсів міжнародних фінансових організацій та інструментів державно-приватного партнерства.

В.С. Ніценко та А.Є. Данкевич зазначають, що рівень інвестиційної привабливості підприємства визначається його фінансовим станом, якістю корпоративного управління та перспективами розвитку [15]. На думку Н. О. Крихівської та Г. М. Чернишової, забезпечення сприятливого інвестиційного середовища є необхідною умовою активізації інвестиційних процесів та залучення міжнародного капіталу [16]. Водночас А. П. Гайдуцький підкреслює, що оцінювання інвестиційної привабливості є важливим інструментом прийняття інвестиційних рішень та управління інвестиційними ризиками [17].

У сучасних умовах міжнародні інвестори дедалі більше орієнтуються на екологічні, соціальні та управлінські характеристики діяльності компаній. У зв'язку з цим важливого значення набувають ESG-інструменти, які включають впровадження політики сталого розвитку, підготовку ESG-звітності, реалізацію екологічних програм, розвиток соціальної відповідальності бізнесу та дотримання принципів належного корпоративного управління.

Д. С. Букреева та К. В. Денисенко зазначають, що соціальна відповідальність бізнесу є важливою складовою забезпечення довгострокової ділової активності підприємств в умовах євроінтеграції [18]. Водночас О. М. Яценко, О. А. Швиданенко та Г. О. Швиданенко наголошують, що принципи циркулярної економіки та сталого розвитку формують нові підходи до організації діяльності підприємств і підвищують їх конкурентоспроможність на міжнародних ринках [19].

Цифрові інструменти виступають одним із ключових драйверів фінансової трансформації аграрних компаній. Їх використання сприяє автоматизації бізнес-процесів, підвищенню якості управлінських рішень, забезпеченню прозорості фінансових потоків та зниженню інформаційної асиметрії між компанією та інвесторами.

До основних цифрових інструментів належать ERP-системи, технології Big Data, Business Intelligence, блокчейн, хмарні сервіси, цифрова та інтегрована звітність, електронний документообіг і сучасні аналітичні платформи. За результатами досліджень О. М. Вакульчик та В. С. Брайка, використання блокчейн-технологій сприяє підвищенню достовірності облікової інформації та прозорості фінансових операцій [20]. Ю. Романишин, О. Лаба та К. Мацюк підкреслюють, що сучасні цифрові інструменти забезпечують оперативність прийняття управлінських рішень та інтеграцію підприємств у цифрове бізнес-середовище [21].

Таким чином, корпоративні, інвестиційні, ESG та цифрові інструменти формують комплексну систему інституційного забезпечення фінансової трансформації аграрних компаній, сприяючи підвищенню їх інвестиційної привабливості, конкурентоспроможності та забезпечуючи успішну інтеграцію до міжнародних ринків капіталу.

Узагальнення результатів проведеного дослідження свідчить, що забезпечення фінансової трансформації аграрних компаній в умовах інтеграції до міжнародних ринків капіталу потребує формування цілісної системи інституційного забезпечення, яка об'єднує регуляторно-правові,

корпоративні, фінансові, інвестиційні, ESG та цифрові інститути й інструменти. Взаємодія зазначених елементів формує інституційне середовище, здатне забезпечити підвищення інвестиційної привабливості, прозорості діяльності, фінансової стійкості та конкурентоспроможності аграрних компаній.

З метою систематизації ключових інститутів, інструментів їх реалізації та очікуваних результатів впливу запропоновано інституційну модель забезпечення фінансової трансформації аграрних компаній в умовах інтеграції до міжнародних ринків капіталу (табл. 1).

Дані зазначені вище свідчать, що фінансова трансформація аграрних компаній є комплексним процесом, ефективність якого визначається взаємодією сукупності інституційних блоків, кожен з яких виконує специфічні функції у формуванні сучасної фінансової архітектури підприємства. При цьому регуляторно-правовий блок забезпечує формування прозорого нормативного середовища, корпоративний – підвищення якості управління та довіри інвесторів, фінансовий та інвестиційний – розширення доступу до джерел капіталу, а ESG та цифровий блоки сприяють забезпеченню стійкого розвитку, інформаційної прозорості та підвищенню ефективності управлінських рішень.

Запропонована інституційна модель дозволяє систематизувати ключові інститути, інструменти та результати їх впливу на процес фінансової трансформації аграрних компаній, а також сформувати концептуальне підґрунтя для розроблення стратегій інтеграції підприємств до міжнародних ринків капіталу. Комплексне застосування зазначених інституційних інструментів сприятиме підвищенню інвестиційної привабливості, фінансової стійкості, конкурентоспроможності та забезпечить успішну інтеграцію аграрних компаній у глобальний фінансовий простір.

Висновки. У результаті проведеного дослідження обґрунтовано, що фінансова трансформація аграрних компаній в умовах інтеграції до міжнародних ринків капіталу є складним багатовимірним процесом, ефективність якого значною мірою визначається рівнем розвитку інституційного середовища. Доведено, що забезпечення доступу аграрних компаній до міжнародних фінансових ресурсів потребує не лише удосконалення фінансової архітектури підприємств, а й формування комплексної системи інституційного забезпечення, орієнтованої на міжнародні стандарти ведення бізнесу.

Визначено, що ключовими складовими інституційного забезпечення фінансової трансформації аграрних компаній виступають регуляторно-правові, корпоративні, фінансові, інвестиційні, ESG та цифрові інструменти. Встановлено, що гармонізація національного законодавства з міжнародними вимогами, розвиток корпоративного управління, диверсифікація джерел фінансування, впровадження ESG-принципів та цифрових технологій формують необхідні передумови для підвищення інвестиційної привабливості та конкурентоспроможності аграрних компаній.

Таблиця 1. Інституційна модель забезпечення фінансової трансформації аграрних компаній, розроблено автором

Інституційний блок	Ключові інститути та інституції	Інструменти реалізації	Результат впливу
Регуляторно-правовий	Держава, регулятори фінансових ринків, податкові органи, міжнародні регуляторні інституції	Гармонізація законодавства, МСФЗ, податкове регулювання, вимоги фондових бірж, стандарти розкриття інформації	Формування прозорого правового середовища та зниження регуляторних ризиків
Корпоративний	Власники, наглядова рада, менеджмент, аудитори, стейкхолдери	Корпоративне управління, внутрішній контроль, комплаєнс, корпоративна звітність, управління ризиками	Підвищення довіри інвесторів та ефективності управління
Фінансовий	Банки, інституційні інвестори, фондові біржі, міжнародні фінансові організації	Оптимізація структури капіталу, диверсифікація фінансування, IPO, боргові інструменти, рейтингова оцінка	Зростання інвестиційної привабливості та доступу до капіталу
Інвестиційний	Інвестиційні фонди, венчурні фонди, міжнародні фінансові інституції	Проектне фінансування, прямі іноземні інвестиції, державно-приватне партнерство, грантові програми	Розширення інвестиційних можливостей підприємства
ESG-інституційний	ESG-рейтингові агентства, міжнародні організації сталого розвитку, стейкхолдери	ESG-стратегія, нефінансова звітність, екологічні та соціальні програми, інтегрована звітність	Підвищення стійкості бізнесу та репутаційного капіталу
Цифровий	Постачальники цифрових платформ, ІТ-компанії, цифрові екосистеми	ERP, Big Data, Blockchain, Business Intelligence, XBRL, електронний документообіг	Підвищення прозорості, оперативності та якості управлінських рішень

Узагальнено основні інституційні інструменти фінансової трансформації та розкрито їх роль у забезпеченні прозорості діяльності підприємств, підвищенні рівня довіри інвесторів, зміцненні фінансової стійкості та адаптації аграрних компаній до вимог глобального фінансового середовища. Розроблено інституційну модель забезпечення фінансової трансформації аграрних компаній, яка систематизує ключові інститути, інструменти їх реалізації та результати впливу на процес інтеграції підприємств до міжнародних ринків капіталу.

Практичне значення запропонованої моделі полягає у можливості її використання як концептуального підґрунтя для формування стратегій

фінансової трансформації аграрних компаній, розроблення управлінських рішень щодо залучення міжнародного інвестиційного капіталу та підвищення ефективності функціонування підприємств в умовах глобалізації світової економіки. Перспективи подальших досліджень доцільно пов'язати з розробленням методичних підходів до оцінювання рівня інституційної зрілості аграрних компаній та кількісного вимірювання ефективності інституційного забезпечення їх фінансової трансформації.

1. Куцик П. Інтеграція економіки України в глобальне господарство: проблеми та перспективи. *Економіст*. 2017. № 2. С. 11–19.

2. Птащенко Л. О. Збалансованість економічних інтересів: інноваційні напрями державного і корпоративного стратегічного управління: монографія. Київ : Центр учбової літератури, 2009. 296 с.

3. Ніценко В.С. Контролінг в антикризовому управлінні на машинно-технологічних станціях. *Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління* [«Соціальна відповідальність бізнесу та інституціональні новації»]. 2007. № 13. Т. 9. С. 140–149.

4. Трансформаційні процеси в економіці: конкурентоспроможність та інституційна база управління на різних рівнях ієрархії: моногр. / за наук. ред. доктора економічних наук Ніценка В.С. Одеса: ТОВ «Лерадрук», 2016. 507 с.

5. Лещенко Л. Середовище корпоративного управління в Україні та його вплив на діяльність і фінанси корпорацій. OECD. <http://www.oecd.org/dataoecd/5/62/1930631.pdf>

6. Заїка О. В. Розвиток фінансового механізму аграрних підприємств в умовах воєнного стану. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: «Економічні науки»*. 2025. № 2.

7. Дергачова Г., Колешня Я. Цифрова трансформація бізнесу: сутність, ознаки, вимоги та технології. *Економічний вісник НТУУ «Київський політехнічний інститут»*. 2020. № 17. С. 280–290.

8. Маслак О. І. та ін. Циркулярна економіка в Україні: екологічне, соціальне та корпоративне управління (ESG) як інструмент стійкості соціально-відповідального бізнесу в умовах подолання пандемії COVID. *Вісник НТУ «ХПІ» (економічні науки)*. 2022. № 3. С. 3–8.

9. Ніценко В.С. Механізми формування та функціонування вертикально-інтегрованих підприємницьких структур в агропродовольчій сфері України. *Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія Економіка і менеджмент*. 2014. Вип. 5 (60). С. 33–37. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vsna_ekon_2014_5_9

10. Prodanchuk M., Bezdushna J., Mykhalkiv A., Shevchuk N., Popova O. Development of integrated reporting in ensuring a balanced system of management system indicators. *Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice*. 2022. No. 6(47). Pp. 111–123. <https://doi.org/10.55643/fcapter.6.47.2022.3928>.

11. Малік М. Й., Шпикуляк О. Г., Лузан О. Ю. Інститути й інституції у розвитку інтеграційних процесів в аграрній сфері. *Економіка АПК*. 2013. № 4. С. 86–93.

12. Мамчур В. А. Інституціональна розбудова підприємницької діяльності аграрного сектора економіки: монографія. Київ : ННЦ «ІАЕ», 2023. 200 с.

13. Круш В. П., Кавчиш О. П., Гречко А. В., Чихачова Ю. С. Формування та розвиток моделі корпоративного управління в трансформаційній економіці: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2007. 264 с.

14. Ніценко В.С. Методологічні підходи до класифікації вертикально-інтегрованих структур в АПК. *Вісник ХНАУ [Серія «Економічні науки»]*. 2013. № 7. С. 171–180.

15. Ніценко В.С., Данкевич А.Є. Розвиток аграрного сектору економіки України в умовах трансформації форм власності. *Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства: Економічні науки*. 2016. Вип. 171. С. 57–73. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vkhdutsg_2016_171_9

16. Крихівська Н. О., Чернишова Г. М. Інвестиційна привабливість України: основні проблеми та шляхи їх вирішення. *Економіка і суспільство*. 2017. Вип. 9. С. 260–264.

17. Гайдучийкий А. П. Оцінка інвестиційної привабливості економіки. *Економіка і прогнозування*. 2004. № 3. С. 119–129.

18. Букреева Д. С., Денисенко К. В. Соціальна відповідальність бізнесу як основа забезпечення ділової активності підприємств: євроінтеграційний аспект. *Економіка та суспільство*. 2022. № 38.

19. Яценко О. М., Швиданенко О. А., Швиданенко Г. О. Циркулярна економіка як основа забезпечення сталого розвитку країни в контексті євроінтеграції. *Економіка і регіон*. 2022. № 4 (87). С. 150–167.

20. Вакульчик О. М., Брайко В. С. Перспективи та проблеми впровадження блокчейн-технологій в обліку та аудиті. Науковий погляд: економіка та управління. 2021. № 1 (71). С. 63–70.

21. Романишин Ю., Лаба О., Мацюк К. Сучасні диджитал-інструменти в професійному маркетинговому віртуальному середовищі фірми. *Цифрова платформа: інформаційні технології в соціокультурній сфері*. 2022. Т. 5. № 1. С. 103–115.

1. Kutsyk, P. (2017). Integration of Ukraine's economy into the global economy: problems and prospects. *Ekonomist*, 2, 11–19.

2. Ptashchenko, L.O. (2009). Balancing economic interests: innovative directions of state and corporate strategic management. Kyiv: Tsentr uchbovoi literatury.

3. Nitsenko V.S. Kontrolinh v antykrizovomu upravlinni na mashynno-tehnolohichnykh stantsiakh. *Rynkova ekonomika: suchasna teoriia i praktyka upravlinnia* [«Sotsialna vidpovidalnist biznesu ta instytutsionalni novatsii»]. 2007. № 13. Т. 9. С. 140–149.

4. Nitsenko, V.S. (ed.) (2016). Transformatsiini protsesy v ekonomitsi: konkurentospromozhnist ta instytutsiina baza upravlinnia na riznykh rivniakh iierarkhii: monohr. Odesa: TOV «Leradruck».

5. Leshchenko, L. Corporate governance environment in Ukraine and its impact on corporate activities and finance. OECD. Available at: <http://www.oecd.org/dataoecd/5/62/1930631.pdf>

6. Zaika, O.V. (2025). Development of the financial mechanism of agricultural enterprises under martial law. *International Scientific Journal "Internauka". Series: Economic Sciences*, 2.

7. Derhachova, H., & Koleshnia, Ya. (2020). Digital business transformation: essence, features, requirements and technologies. *Economic Bulletin of NTUU "Kyiv Polytechnic Institute"*, 17, 280–290.

8. Maslak, O.I., et al. (2022). Circular economy in Ukraine: environmental, social and corporate governance (ESG) as a resilience tool for socially responsible business in overcoming the COVID pandemic. *Bulletin of NTU "KhPI" (Economic Sciences)*, 3, 3–8.

9. Nitsenko, V. S. (2014). Mechanisms of formation and functioning of vertically integrated business structures in the agri-food sector of Ukraine. *Bulletin of the Sumy National Agrarian University. Series: Economics and Management*, 5, 33–37. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vsna_ekon_2014_5_9

10. Prodanchuk, M., Bezdushna, J., Mykhalkiv, A., Shevchuk, N., & Popova, O. (2022). Development of integrated reporting in ensuring a balanced system of management system indicators. *Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice*, 6(47), 111–123. <https://doi.org/10.55643/fcaptop.6.47.2022.3928>

11. Malik, M.Y., Shpykuliak, O.H., & Luzan, O.Yu. (2013). Institutions and institutional framework in the development of integration processes in the agricultural sector. *Ekonomika APK*, 4, 86–93.

12. Mamchur, V.A. (2023). Institutional development of entrepreneurial activity in the agricultural sector of the economy. Kyiv: NSC "Institute of Agrarian Economics".

13. Krush, V.P., Kavchys, O.P., Hrechko, A.V., & Chykhachova, Yu.S. (2007). Formation and development of the corporate governance model in a transformational economy. Kyiv: Tsentr uchbovoi literatury.

14. Nitsenko V.S. Metodolohichni pidkhydy do klasyfikatsii vertykalno-intehrovanykh struktur v APK. *Visnyk KhNAU [Serii «Ekonomiczni nauky»]*. 2013. № 7. С. 171–180.

15. Nitsenko, V. S., & Dankevych, A. E. (2016). Development of the agricultural sector of the economy of Ukraine in the context of the transformation of ownership forms. *Bulletin of the Petro Vasylenko Kharkiv National Technical University of Agriculture: Economic Sciences*, 171, 57–73. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vkhdtsug_2016_171_9

16. Krykhivska, N.O., & Chernyshova, H.M. (2017). Investment attractiveness of Ukraine: main problems and ways to solve them. *Economy and Society*, 9, 260–264.

17. Haidutskyi, A.P. (2004). Assessment of the investment attractiveness of the economy. *Economics and Forecasting*, 3, 119–129.

18. Bukrieva, D.S., & Denysenko, K.V. (2022). Corporate social responsibility as a basis for ensuring business activity: the European integration aspect. *Economy and Society*, 38.

19. Yatsenko, O.M., Shvydanenko, O.A., & Shvydanenko, H.O. (2022). Circular economy as a basis for ensuring sustainable development of the country in the context of European integration. *Economy and Region*, 4(87), 150–167.

20. Vakulchuk, O.M., & Braiko, V.S. (2021). Prospects and problems of implementing blockchain technologies in accounting and auditing. *Scientific View: Economics and Management*, 1(71), 63–70.

21. Romanyshyn, Yu., Laba, O., & Masiuk, K. (2022). Modern digital tools in the professional marketing virtual environment of a firm. *Digital Platform: Information Technologies in the Socio-Cultural Sphere*, 5(1), 103–115.